

MED BAKDØRA PÅ GLØTT, ELLER . . . ?

Hvorfor er det så få som får det til? På tross av alle forventningene om et godt og lykkelig familieliv. På tross av litteratur, kurser og rådgivningskontorer. Mye er skjedd siden Ibsens dager. Fra å være unntaket, er oppbruddet i "Et Dukkehjem" blitt alminnelig.

Oppbrudd kan være frigjørende, ja, også redde mennesker fra å bli ødelagt. Men det er neppe tilfelle for alle dem som i dag velger å gå fra hverandre.

Nesten ingen kan betrakte samlivsbrudd og familieoppløsning på avstand lenger. Foreldre, bror, søster eller venn kan stå midt oppe i det. Eller en selv på tross av alle gode hensikter. Og de fleste vet at de har sett inn i sammenbruddets mulighet når det har stormet som verst. Mange gifter seg igjen, og noen er lykkeligere i annet enn i første ekteskap. Barn får flere foreldre. Nye samlivsformer vokser fram.

Når det uvanlige blir vanlig, kaller vi det naturlig. Og det som flertallet har godtatt som naturlig, skal det en våken samvittighet og modige mennesker til for å avsløre og forandre på.

Toleranse sikrer respekt mellom mennesker. Men i vårt samfunn er toleransen misbrukt til å tåkelegge moralske grenser. Vi forsøker å skåne oss selv og andre ved å si at alt er like godt. På den måten fratar vi oss selv og våre medmennesker muligheten til å erkjenne ansvar og skyld og få tilgivelse.

Vi vil vekk fra den fordømmelsen som støter mennesker ut i mørket når de mislykkes. Men bare tilgivelse gir rom for å erkjenne det vonde og å møte den annen med et åpent hjerte.

Dette er vanskelig å etterleve i familie og nærmeste omgangskrets. Hva velger vi? Unngå å snakke om problemene? Eller velmente forsøk på å hjelpe?

Noe vesentlig står på spill i vårt samfunn: Holdbar kjærlighet. Vi har forlatt den for å satse på at alt skal oppleves her og nå. Da er veien til å forkaste ektefellen ikke så lang når krisene kommer.

Det handler om å dele alt. Dersom bakdøra står oppe eller bare på gløtt, er hengivelsen ikke helhjertet.

Kjærligheten mellom to mennesker fremstilles altfor ofte som en berusende idealtilstand. Den er heller en vanskelig vei å gå, der gleden og varmen kan vokse med tiden.

Familieoppløsningen er blitt et trekk i vår tids ansikt. Men midt i en vanskelig virkelighet, må vi våge å leve med erkjennelsen av at et nederlag er et nederlag. Guds og menneskers tilgivelse er det beste tilbud til enhver av oss som vil reise seg igjen. Og til enhver som vil være med i kampen for varig og ekte kjærlighet.

Idyll eller slagmark, på godt eller vondt, er hjemmet fremfor noe stedet hvor våre holdninger formes. Ut av entredøra kommer noen som illsinte kranglefanter, frustrerte elskere eller regjerende tyranner. Andre krysser dørstokken med glede over livet og en følelse av at det å være menneske, det er tross alt noe fabelaktig. Hva vi bidrar med der ute henger sammen med forholdene hjemme.

"Ord kan binde og ord kan frigjøre, ord kan såre og ord kan helbrede. Din omgang med ordene er derfor et særdeles viktig anliggende. Å tale er sølv, men å tie er gull, heter det . . . Men selv dette å tie, når det å snakke var rett, kan være som dødelig gift i samlivets beger."

*David Kvebæk i boka "Ditt rom i mitt hus",
Aventura 1986.*

"Er det noen egentlig verdi å holde ekteskapet sammen når konflikten er så dyp? . . . Det hender at mennesker holder ut for lenge. At det er en utholdenhetsevne i bunnen av personligheten som helt og holdent styrer livet inn i det uoppnåelige . . .

Men det hender vel så ofte at vi holder ut for kort. At vi resignerer altfor tidlig fordi vi er barn av en kultur hvor avstanden mellom behovsvekking og behovsdekking er blitt så redusert, og hvor evnen til å tåle utilfredsstillelse er blitt så bedrøvelig svekket."

Per Arne Dahl i Vårt Land 31/12/91.

"Barn som opplever at familien splittes, føler det som om grunnfjellet sprekker . . . Redselen for at mamma og pappa skal skilles, er det norske barn frykter mest av alt . . .

Tar vi samboer-familiene med, vil langt over halvparten av norske barn måtte regne med å gå gjennom et samlivsbrudd. Tallene har steget med 30 prosent de siste fem årene . . .

Unge mennesker i dag tåler sannheten . . . Har du satt et barn til verden, må du tåle krisene. Du skal ta opp kampen for å komme gjennom dem. Du har ikke lov til å gi opp ved første hinder. Det er som oftest lys i den andre enden av tunnelen. Den som ærlig og oppriktig gjør sitt beste for å overvinne de harde tidene, angrer ikke den dagen krisen er overvunnet.

*Simon Flem Devold i boka "Hvor skal vi gjøre av meg?"
Cappelens forlag, 1991*

FAMILIEVOLD — FRA FAR TIL SØNN?

Under familiekonferansen i Caux i fjor sommer holdt en deltaker en bevegende beretning om sin egen bakgrunn. Vi bringer et utdrag:

Jeg var redd min far, som hadde et voldsomt temperament trass i at han var svært glad i familien sin. Kanskje det sterkeste inntrykket fra min barndom er kranlingen mellom mine foreldre. Det skapte mye frykt og skyldfølelse i meg: "Hva tetter de om nå? Er det om meg? Hva har jeg gjort?" Senere, da jeg var i tenårene, ble denne frykten omdannet til en dyp harme, ja til og med hat, mot min far. Vi kunne ikke snakke sammen og ikke arbeide sammen enda vi prøvde. Hans ordbruk og sterke følelser førte noen ganger også til fysisk vold.

En hendelse fra tenårene bet seg fast i meg. Jeg motsa ham i et eller annet, og vi kranget. Da slo han til meg så hardt at jeg ramlet overende. Deretter sparket han til meg. Jeg vokste opp med et inderlig hat.

Voldsomt temperament

Jeg arvet det voldsomme temperamentet fra min far. Det gikk verst utover dem som stod meg nærmest. Da jeg giftet meg, var det min kone som måtte lide mest under de kolossale utbruddene. En eller to ganger slo jeg til henne. Det skremte meg. Jeg tenkte: "Hva foregår inne i meg? Jeg klarer ikke å kontrollere meg selv." Jeg fikk en støkk da hun sa: "Hvis du er slik og vi får barn, hvordan skal det gå med dem? Skal du gi dette videre?" Jeg ba mye og tok en lang stund i stillhet for meg selv. Jeg prøvde å la Guds søkelys falle på mitt liv istedenfor alltid å skylde på min far, min kone eller andre. Jeg begynte å innse ting som burde vært opplagte.

Det ene var hemmelighetskremmeriet omkring min fars far. Det var ingen som fortalte noe om ham. Men jeg begynte å skjønne hvor vanskelig far hadde hatt det i sin barndom. Jeg fikk en klar tanke: "Hva du enn føler om din far, og hva galt han enn har gjort mot deg, så har du aldri prøvd å hjelpe ham til å bli det mennesket han var ment til å være." Ved en episode da jeg var ti år gammel, hadde jeg sagt til meg selv at far virkelig skulle få igjen med samme mynt en dag! Nå slo utfordringen ned i meg: "Skal du gi dette videre eller skal du bryte hatets lenker?"

Det meste av dette skrev jeg i et brev til min far, uten å nevne hans far. Jeg ba om tilgivelse for mitt hat og spurte: "Kan vi begynne på nytt?" Jeg fortalte ham om forholdet mellom min kone og meg, og for første gang i livet ba jeg ham om hjelp: "Vi har voldsomme konflikter, og jeg vet ikke hva jeg kan gjøre med det."

Bare et postkort

En uke eller to senere besøkte jeg mine foreldre. Alt far sa var: "Jeg fikk brevet ditt, og jeg ble rystet. Dere må ikke trette!" En uke etter var far og jeg igjen sammen, denne gangen alene i bilen. Helt ut av det blå sa han med ett: "Jeg har aldri fortalt deg om min far." Så fortalte han om sin mor som var blitt glad i en mann og hadde fått barn med ham. Han reiste til et annet land og sa han ville gi beskjed når han hadde skaffet dem et hjem. Det eneste hun noen gang fikk var et postkort.

Men hun forble trofast mot ham, selv om han ikke var det mot henne. Femten år senere tok hun hans navn som senere har vært vårt familienavn. Så vidt jeg vet hadde far aldri fortalt dette til noen, ikke engang til min mor. Fra det øyeblikket i bilen ble han og jeg venner – meget nære venner. Et virkelig far-sønn-forhold tok til å vokse fram. Jeg var 29 år. Fra omtrent den tiden begynte hans temperament å gi seg.

Hvilken forskjell gjorde dette for min kone og meg? Jeg kan ikke si at jeg aldri mister besinnelsen mer. Men bitterheten ble borte. Alt som hadde gått galt i min familie og oppvekst, hadde jeg latt gå ut over henne. Jeg kan fremdeles eksplodere, men vi kan nå fort finne ut hva det kommer av. Jeg kan be om Guds hjelp og tilgivelse. Hatets lenker er brutt, og det som begynte med min farfar, skal ikke bli ført videre til vår lille datter som akkurat nå lærer å gå.

Hans kone føyde til: "Etter en voldsom kranget i begynnelsen av vårt ekteskap, sa min mann at han hadde gjort en stor feil: Vi skulle aldri ha giftet oss med hverandre. Jeg løp gråtende ut av rommet. Jeg begynte å be som aldri før og ba Gud vise meg hva jeg kunne si eller gjøre. Det jeg tenkte på forekom meg dumt. Likevel gikk jeg ned og sa at, selv om han mente å ha gjort en feil, så hadde ikke jeg gjort det! Hvis han dro sin vei, ville jeg følge etter. Han ble rolig, og vi kunne snakke sammen".

Til ettertanke

Hva leker man som barn hvis indianer-og-hvit er rasisme?

Hva leker man som barn hvis førstemann-til-treet er klasseinndeling?

Hva leker man som barn hvis politi-og-røver er fascisme?

Mamma – pappa – barn er kanskje en løsning!

Men hva leker man som barn hvis mamma og pappa kranler?

Jasså!
Skal mamma og pappa skilles da!
Hva skal barna så leke?

Axel Nelson

CAUX 1992

"Hvis grenser er historiens arr, er det mange gamle sår som idag begynner å blø igjen," lyder den første setningen i innbydelsen til sommerens konferanse i Caux 1992, som vedlegges dette nummeret av Ny Verden.

Setningen henviser ikke minst til nasjonale og etniske motsetninger i Øst-Europa, og det ventes store grupper fra dette området til Caux i sommer. Men utfordringen angår alle. "Hvordan kan vi bli en del av helbredelseskraftene og bryte hatets og voldens vonde kretsløp?" fortsetter innbydelsen.

Caux åpner sine dører 3. juli, og de lukkes ikke igjen før 27. august. Som innbydelsen viser, er forskjellige perioder viet forskjellige saksområder eller grupper. På bakgrunn av en rekke Norges-besøk fra innvandrere i engelske storbyer, kan perioden 15.-21. juli være av særlig interesse for norske. Konfliktene omkring innvandring, som skaper mye vondt blod i Europa, tas opp. Ellers er det bestemte perioder som ungdom og folk innen skole og næringsliv legger opp programmet for.

Hele sommeren igjennom er det behov for folk som kan være med og bære den praktiske siden av konferansen, fra å re senger til å skrelle poteter eller arrangere blomster. Vi anbefaler et nøye studium av innbydelsen og påmelding så raskt som mulig, da Caux's kapasitet flere ganger var sprengt i fjor sommer.

ROMANIA

"Hvor umulige forholdene enn var, hadde de vi møtte et slags håp som fikk dem til å kjempe for en annerledes fremtid," berettet en internasjonal MRA-gruppe som besøkte Romania i november. De fleste av dem var studenter, men det var også en toller fra Kypros, en fagforeningsmann fra England og en journalist fra Frankrike.

Ti dager tilbragte de i Bukarest, hvor de var invitert av studenter og lærere som hadde deltatt i en internasjonal MRA-konferanse i Sveits i fjor.

Under besøket gikk også det første offisielle MRA-møtet i Bukarest av stabelen. På hjemveien besøkte den internasjonale gruppen Oradea, et sentrum for Romanias ungarske minoritet. Deres vert var en prest i den ungarsk-reformerte kirke som har tro på at MRA kan bidra til å skape forsoning mellom folkegruppene.

FREDSPRISVINNEREN

"Freedom from Fear" (Frihet fra frykt) er tittelen på en essay-samling av Nobelprisvinneren Aung San Suu Kyi som i fjor kom ut på Penguin Forlag i London. Hun skriver bl.a. at frykt kan være den verste form for korrupsjon, fordi den "langsomt undergraver enhver forståelse av rett og galt". Fryktløshet kan være en gave, men enda mer verdifull er "motet som en har tilkjempet seg ved å la det bli en vane å nekte å la frykt bestemme ens handlemåte", skriver hun.

Hennes far, U Aung San, var pioneren i Burmas frigjøringskamp mot kolonimakten England. Sammen med sin mor deltok Aung San Suu Kyi som ung pike i MRA's internasjonale konferanse i Caux, Sveits.

ISLAM OG VESTEN

"Islam og Vesten – vrangforestillinger og samarbeidsmuligheter" og "Løsning av kulturkonflikter i storbyer" er temaene på et seminar som holdes i MRA's hus i Oslo lørdag 4. april. Som innleder kommer bl.a. dr. Omnia Marzouk, en egyptisk lege, for tiden bosatt i Liverpool hvor hun forsker på hjernehinnebetennelse hos barn. Hun skal være i Norge en uke.

For vel et år siden deltok dr. Marzouk i en MRA-konferanse i India som tok opp forholdet mellom de store religioner. Det var midt under Gulfkrigen. Der og senere på et møte i Frankrike snakket hun om hva alminnelige mennesker kan gjøre som brobyggere: "Et dypt vennskap med noen av en annen bakgrunn og tro er nøkkelen. Vil lede til forståelse av en annens håp, lengsler, frykt – og kultur. Det vil også kreve en nøye vurdering av fordommer og stereotype oppfatninger på begge sider som hindrer dialog.

Etablerte arabiske miljøer i Frankrike, Storbritannia, Tyskland og andre vestlige land trenger hjelp for å oppdage sin rolle som brobyggere. . . Jeg har alltid vært stolt av min kultur og identitet, men jeg har også skammet meg. Vi har forårsaket så mye ødeleggelse for hverandre . . .

Hvilke negative reaksjoner og oppfatninger av den arabiske og muslimske verden som enn fremkommer, så kan jeg velge ikke å la stengsler vokse i mitt hjerte . . ."

Dr. Marzouks besøk i Norge er ledd i et arbeid for bedre forståelse mellom forskjellige kulturer og raser som begynte med et besøk fra England i april 1989, da bl.a. politiadv.sjef John Broughton fra Newcastle og Mohammed Anwar, leder for samarbeidsrådet for forskjellige kulturer og raser i Liverpool, var i Oslo. Sist høst kom to annen generasjons innvandrere fra England og traff bl.a. ungdom engasjert i arbeid mot vold, ledere for innvandrersorganisasjoner, politiet, sosialarbeidere og kommunalpolitikere.

B.O. Austad

LEIR I ENEBAKK

"Hvordan kan vi gå ut fra Gud, komme til verden og vende tilbake til Ham uten å forlate verden? Det lyder innviklet. Svaret er kanskje ikke enkelt, men enkelhet."

Slik het det i innbydelsen til en 5-dagers nyttårsleir i Enebakk, hvor bl.a. ungdom fra Latvia, Polen, Frankrike, Holland og Sverige deltok. De to latvierne hadde vært med og blokkert gatene i Riga mot sovjetiske soldater noen måneder tidligere.

Tema for leiren var bønnen "Fader vår". Hver dag hadde sin overskrift, som "Gi oss idag vårt daglige brød" eller "Forlat oss vår skyld som vi og forlater våre skyldnere". Etter tre kvarters stille ettertanke hver for seg, ble bønnene diskutert i grupper på 5-6 personer. Det åpnet for samtaler om både det dypt personlige og konsekvenser for samfunnet. Som en av deltakerne sa under avslutningsmøtet: "Jeg tror jeg har mottatt det jeg trenger. Tiden er inne for handling."

sakset

Vi er inne i ei moralsk opprustning og ein nasjonal renselse for å bygga oss opp etter 80-års forsøk på å kutta svingane. Næringslivet snakkar moral og back to basics. Politikarar jaktar på nye verdigrunnlag med mykje lys og mykje varme. Til og med Dagbladet har gått inn i KFUM og lovt gode og oppbyggelige nyheter kvar dag i 1992. Dei utsvevande 90-åra sluttafør dei begynte.

Andreas Hopland i Dagbladet, 11/1-92

I mine øyne har Rune Gerhardsens snillisme-debatt kanskje lidd skibbrudd på den politiske arena overfor problemer i velferdspolitikken som bare kan løses ved allmenn moralsk opprustning i den private sektor – som ingen politikk har mulighet til å influere med annet enn politiske illusjoner.

Per Sundby i Arbeiderbladet, 7/2-92

Moral er noe man må kjenne i sitt hjerte. Derfor er det enkeltmennesket selv som må forvalte moralen. Vi har trodd at vi kunne bevilge oss bort fra menneskelig lidelse og sosial problematikk. Det er denne ideologien som har vist sin utilstrekkelighet.

Pater Kjell A. Pollestad i Aftenposten, 24/12-91

Mirakler uttrykker seg i mennesker. Abraham Lincoln var et mirakel. Mor Teresa er selv miraklet. Et mirakel er en åpning i veggen som skiller denne verden fra en annen. Og så er det ur-miraklet som alle andre mirakler kommer fra. Det er enkelt, forvandlende og overbevisende. Det er kjærligheten.

Lance Morrow i Time Magazine, 30/12-91

Ved å lese Freedom House's årlige oversikt over "Frihet i Verden" blir en klar over at vi er så heldige å leve i en spesiell tid: Den demokratiske regjeringsform har gjort globale fremskritt i løpet av de siste tre årene. Fremskrittet

er ikke altomfattende og uomstøtelig, men det er bredt, jevnt og oppmuntrende. Det viser at frihet, definert som flertallsstyre gjennom valg, ikke er kulturbegrenset men tilgjengelig for nesten alle, at den er en universell verdi, og ikke bare noe vestlig.

Stephen Rosenfeld i International Herald Tribune, 7/1-92.

KROATER OG SERBERE

Vi var under nyttårskonferansen i Caux 250 denne gangen. Fra Kroatia kom det en buss med 20 personer. En kvinnelig professor i 50-årene fra Zagreb besøkte Caux sist sommer, og kom nå tilbake med en variert gruppe: En serber som er prest i den ortodokse kirken i Zagreb, vise-formannen for den serbiske opposisjonsgruppen i parlamentet, en leder for de jødiske samfunnet i Zagreb og en muslimsk professor kom sammen med kroaterne. Vi kunne se dem i samtaler dag etter dag. Menneskelig sett virket problemene uløselige, men den muslimske professoren sa før de reiste tilbake: "Fremtiden ser ut som et stort svart hull. Men det jeg har opplevet her er et håp."

Fra Krim kom en 35-årig russer ved navn Victor som er kordirigent og religionslærer. Han var kommet til Caux takket være en eldre sveitsisk kvinne som trofast skaffet russiske notebled fra Paris og sendte dem til den ortodokse kirken på Krim, hvor de var en mangelvare. Victor var en av mottakerne.

En tartarkvinne fra Krim, mongolsk av utseende og nå bosatt i Romania, fortalte sitt folks historie. I 1942 ble 500.000 krim-tartarer hentet av Stalins menn og deportert til Sibir hvor de har vært siden. Deres gårder ble overtatt av russerne, som nå utgjør 70 % av befolkningen på Krim. I dag vender tartarene tilbake, men deres jord er okkupert av andre som har bodd der i 50 år. Selv må de bo i telt.

TIL VÅRE LESERE

Som kjent, er det ingen abonnementspris for Ny Verden, men utgiftene til driften av bladet dekkes ved gaver.

Vi er takknemlig for bidragene som kom inn i fjor, og håper på støtte også i år.

Postgiroblankett vedlegges dette nummer.

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo 2.

Tlf. 02-559430 Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad Jens J. Wilhelmsen